

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-84>

УДК 339.923-044.922(4-6ЄС):336.22

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ ПОДАТКОВИХ ПОЛІТИК КРАЇН ЄС

TRANSFORMATION OF TAX POLICY PRIORITIES IN EU COUNTRIES

Цалан Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1878-1346>

Tsalan Myroslava

State Higher Educational Institution "Uzhhorod National University"

У статті досліджено трансформацію пріоритетів податкових політик країн Європейського Союзу в умовах глобалізації, цифровізації та реалізації цілей сталого розвитку. Визначено ключові етапи еволюції податкових систем від фінансово-орієнтованої моделі до багатовекторної політики, що включає цифровізацію адміністрування, екологічне оподаткування та забезпечення податкової справедливості. Особливу увагу приділено впливу пандемії COVID-19, запровадженню глобального мінімального податку в межах ініціативи OECD/G20 BEPS і запуску механізму CBAM як інструменту «зеленого курсу» ЄС. Сучасні податкові системи країн ЄС забезпечують наповнення бюджету та виконують роль інструменту стимулювання інновацій, регулювання ринку праці та підтримання соціальної рівноваги. Проаналізовано можливості адаптації європейських практик в Україні з урахуванням викликів євроінтеграції, післявоєнного відновлення та боротьби з тінізацією економіки. Запропоновано напрями удосконалення національної податкової політики з опорою на досвід ЄС.

Ключові слова: податкова політика, Європейський Союз, цифровізація оподаткування, екологічні податки, BEPS, CBAM, податкова справедливість, Україна.

The article investigates the transformation of tax policy priorities in the European Union under globalization, digitalization, and sustainable development. It emphasizes the progressive shift from the fiscal orientation of tax systems to a multidimensional model that unites fiscal stability with social, ecological, and innovative goals. The research proves that tax policy in EU member states has increasingly become an instrument of structural change, stimulating investment, innovation, and the transition to a climate-neutral economy. Considerable attention is given to the COVID-19 pandemic, which intensified debates on digital taxation and accelerated the adoption of global initiatives such as the OECD/G20 BEPS project and the global minimum tax (Pillar Two). The paper also examines the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) launched in 2023 as a central element of the European Green Deal, showing how taxation is applied to address climate change and ensure a fair distribution of environmental costs. Simultaneously, digital tools such as SmartVAT, e-Invoicing, and electronic taxpayer accounts improve the efficiency of tax administration, strengthen transparency, and reduce informality. Modern tax systems in EU countries ensure budget replenishment and serve as a tool to stimulate innovation, regulate the labor market, and maintain social balance. The study further explores Ukraine's position in the framework of European integration, identifying major challenges related to persistent shadow economy, fiscal instability during wartime, and bureaucratic barriers. Based on EU experience, directions for adapting Ukraine's tax policy are proposed, including broader digitalization, introduction of ecological taxation, and participation in global tax coordination. Ukraine's fiscal transformation should be focused on combining European practices with domestic socio-economic needs, which will reduce the level of shadow economy, increase the transparency of the tax system, and strengthen investor confidence. It is concluded that successful tax transformation is not only a technical step for EU accession but also a strategic opportunity for modernization, sustainable growth, and resilience of Ukraine's economy in the post-war recovery period.

Keywords: tax policy, European Union, digital taxation, ecological taxes, BEPS, CBAM, tax fairness, Ukraine.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та євроінтеграційних процесів податкова політика набуває нових вимірів і пріоритетів. Якщо раніше її головною функцією було фінансування наповнення бюджету, то нині зростає роль податків як інструментів регулювання економіки, стимулювання інновацій, досягнення соціальної справедливості та забезпечення екологічної стійкості. Європейський Союз поступово формує модель податкової політики, орієнтованої на реалізацію принципів сталого розвитку, що робить аналіз її трансформацій особливо актуальним і для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема податкових трансформацій у ЄС широко представлена в науковій літературі. Дослідники акцентують увагу на необхідності гармонізації податкових систем у рамках єдиного ринку [1], розглядають напрями реформування українського законодавства з урахуванням європейських практик [2], аналізують виклики та перспективи гармонізації податкової політики України з нормами ЄС [3]. І. Галушак, І. Кохан та В. Дмитровська підкреслюють, що без адаптації податкової системи до стандартів ЄС інтеграція України в європейський простір є неможливою [4].

Зарубіжні джерела розкривають ключові проблеми, пов'язані з цифровізацією економіки та її впливом на податкову систему. Так, М. Девереукс і Д. Велла наголошують, що цифровізація ускладнює визначення місця створення вартості та справедливого розподілу податкових надходжень [5]. Г. Зодроу вказує на нові виклики глобалізації для ЄС, які змінюють класичні уявлення про роль податків [6]. У щорічних звітах ОЕСР та Європейської комісії простежується посилення акцентів на цифрових технологіях адміністрування, екологічному оподаткуванні та забезпеченні податкової справедливості [7; 8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень, комплексний аналіз трансформації пріоритетів податкової політики у країнах ЄС у поєднанні з оцінкою їхнього значення для України в умовах війни та післявоєнного відновлення є недостатнім. Зокрема, малодослідженим залишається питання інтеграції екологічних податків та цифрових інструментів адміністрування у вітчизняну податкову систему. Це створює наукову нішу для подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження зміни пріоритетів податкових

політик країн Європейського Союзу, визначення основних тенденцій їх розвитку та аналіз можливостей імплементації відповідних практик в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податкова політика є однією з ключових складових державного регулювання економіки, оскільки визначає як рівень наповнення бюджету, так і стимули для розвитку виробництва та інновацій. У класичному розумінні податки розглядалися А. Смітом як «необхідне зло», але водночас – як інструмент забезпечення суспільних благ через чотири відомі принципи оподаткування: справедливість, визначеність, зручність і економічність [9]. Подальший розвиток теорії фінансів пов'язаний з роботами Р. Масгрейва, який підкреслював багатфункціональність податків, а саме фінансову, розподільчу та регулюючу [4].

Сучасна теоретична думка про податкову політику суттєво розширилася. Дослідження міжнародних організацій свідчать, що податки більшою мірою використовуються для досягнення цілей сталого розвитку, зокрема через стимулювання інноваційної діяльності, підтримку «зелених» інвестицій та скорочення викидів CO₂ [7]. У цьому контексті податкова політика виходить за межі класичного фінансового інструменту й перетворюється на засіб структурної перебудови економіки.

Методологічні підходи до аналізу податкової політики в ЄС ґрунтуються на поєднанні фінансових, соціальних та екологічних цілей. Як зазначають українські науковці, формування сучасної податкової системи неможливе без врахування інтеграційних процесів і адаптації до норм Європейського Союзу [1; 3]. Це вимагає комплексного використання методів порівняльного аналізу, статистичних досліджень та правового моделювання. Подібної думки дотримується і Г. Зодроу, наголошуючи, що глобалізація ставить перед ЄС нові виклики, які змінюють класичні уявлення про роль податків [6].

Водночас важливим аналітичним інструментом є крива Лаффера, яка демонструє залежність між рівнем податкових ставок і податковими надходженнями. У країнах ЄС цей підхід активно застосовувався під час реформ 1990–2000-х років, коли уряди намагалися знизити податкове навантаження на бізнес і водночас розширити податкову базу [9]. Досвід показав, що надмірне підвищення ставок призводить до зростання тіньової економіки, тоді як оптимізація податкового тиску

може сприяти детінізації та зростанню інвестиційної активності.

Сучасні теоретичні дискусії акцентують на необхідності пошуку балансу між трьома ключовими пріоритетами: фінансовою стабільністю, соціальною справедливістю та екологічною стійкістю. Європейська комісія у своїх щорічних звітах наголошує, що податкова політика має сприяти не лише наповненню бюджету, але й розвитку конкурентоспроможної, інноваційної та «зеленої» економіки [8]. Таким чином, теоретико-методологічні засади сучасної податкової політики поєднують класичні фінансові концепції з новітніми інтеграційними й глобалізаційними викликами. Для країн ЄС це означає перехід від вузьких фінансальних завдань до багатовимірної податкової стратегії, яка враховує економічні, соціальні й екологічні пріоритети.

Історія розвитку податкової політики Європейського Союзу демонструє поступову трансформацію пріоритетів від забезпечення бюджетної стабільності до створення умов для сталого економічного розвитку. У 1990–2000-х роках головним завданням країн ЄС було зниження податкового тиску на бізнес та гармонізація непрямих податків, насамперед податку на додану вартість і акцизів [9]. Саме ці заходи забезпечили формування передумов для єдиного внутрішнього ринку та вільного руху товарів і капіталу.

Фінансово-економічна криза 2008–2009 рр. стала поворотним моментом у визначенні пріоритетів. Більшість країн ЄС почали робити акцент на посиленні регулюючої функції податків, водночас зберігаючи прагнення до фінансової стабільності. Дослідники зазначають, що в цей період у країнах ЄС відбулося зміщення уваги від зростання доходів бюджету до необхідності забезпечення економічного зростання та підтримки інвестиційної активності [9]. В Україні ж податкові зміни здебільшого були зосереджені на збільшенні бюджетних надходжень, що створювало додатковий тиск на підприємства [1].

Наступним важливим етапом стала пандемія COVID-19, яка спричинила пошук нових підходів у податковій політиці. ЄС активізував дискусії щодо запровадження цифрового податку на послуги (Digital Services Tax) для глобальних корпорацій, а також посилив координацію у сфері боротьби з ухиленням від сплати податків. У межах ініціатив OECD/G20 BEPS та Pillar Two запроваджено мінімальний глобальний податок на прибуток транснаціональних корпорацій у розмірі 15 %

[10]. Це стало новим пріоритетом податкової політики країн ЄС, спрямованим на забезпечення податкової справедливості та протидію агресивній податковій конкуренції.

Зростання цифрової економіки водночас створює нові проблеми для міжнародного корпоративного оподаткування. Як зазначають М. Девереукс і Д. Велла, цифровізація ускладнює визначення місця створення вартості та справедливого розподілу податкових надходжень між країнами, що потребує узгоджених реформ на рівні ЄС [5]. Саме тому дискусія навколо цифрових податків стала одним із центральних напрямів сучасної податкової політики.

Суттєві зміни відбулися в адмініструванні податків. Впровадження систем електронного звітування, електронних рахунків-фактур (e-Invoicing), а також інструментів SmartVAT дозволило зменшити рівень тіньової економіки та підвищити ефективність податкового контролю [3]. У результаті цифровізація стала не лише технічним, а й стратегічним пріоритетом податкових політик у країнах ЄС. Отже, еволюція податкової політики в Європейському Союзі характеризується поступовим відходом від виключно фінансальних завдань до багатовекторних пріоритетів – забезпечення інклюзивного економічного розвитку, протидії глобальним викликам і досягнення цілей сталого розвитку.

Сучасні податкові політики країн Європейського Союзу перебувають на етапі глибокої трансформації, що зумовлено потребою адаптації до глобальних викликів. Зміщення пріоритетів відбувається у трьох ключових напрямках: цифровізація адміністрування, екологізація оподаткування та забезпечення соціальної справедливості.

Цифрова економіка суттєво змінила як форми ведення бізнесу, так і механізми сплати податків. ЄС активно впроваджує електронні системи адміністрування – e-Invoicing, SmartVAT, електронну звітність. Це дозволяє скоротити податкові зловживання, знизити адміністративні витрати бізнесу та забезпечити прозорість бюджетних надходжень [3]. Як зазначає М. Тітарчук, цифрові інструменти стали необхідною умовою інтеграції національних економік у спільний ринок, а також одним із найважливіших факторів довіри до податкової системи [11].

Іншим ключовим напрямом є екологізація податкової політики, яка реалізується через механізм CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism), а також запровадження вугле-

цевих податків. Дослідники підкреслюють, що податкові інструменти стають основою фінансування «зеленого курсу» ЄС і спрямовані на стимулювання інвестицій у відновлювану енергетику та скорочення викидів [12]. Подібний підхід створює рівні умови конкуренції для внутрішніх і зовнішніх виробників, мінімізуючи ризики «вуглецевого витоку».

Важливим завданням є забезпечення справедливого розподілу податкового навантаження. У рамках ініціативи OECD/G20 Pillar Two країни ЄС погодилися на запровадження глобального мінімального податку у розмірі 15 %, що має зменшити можливості транснаціональних корпорацій ухилятися від сплати податків через офшори. Це є кроком до посилення податкової справедливості та зменшення нерівності між платниками податків.

Податкові системи країн ЄС сьогодні стають багатофункціональними, вони формують бюджетні надходження, але одночасно стимулюють інновації, регулюють ринок праці та підтримують соціальну рівновагу.

Для України інтеграція до європейського податкового простору передбачає поступову адаптацію до нових стандартів. Це стосується як цифровізації адміністрування, так і екологічних податків. О. Данілов наголошує, що податкові зміни, пов'язані з євроінтеграцією, впливають не лише на податкову систему, а й на бухгалтерський облік та фінансову прозорість бізнесу [13]. Водночас існують серйозні виклики: тіньова економіка, наслідки війни та обмежені можливості бюджету. Як зауважує Я. Романчук, фіскальна трансформація України є неминучою і має ґрунтуватися на поєднанні європейських практик із внутрішніми соціально-економічними потребами [14]. Це передбачає одночасне зміцнення податкової дисципліни та створення умов для інвестиційного розвитку. Адаптація податкової політики України до європейських стандартів є одним із ключових завдань у процесі інтеграції до Європейського Союзу. Податкові системи країн ЄС формувалися на принципах гармонізації та уніфікації, тоді як українська податкова політика тривалий час характеризувалася нестабільністю, надмірним податковим тиском і високим рівнем тінізації. Це вимагає комплексного реформування, спрямованого на поєднання фіскальної стабільності та стимулювання економічного розвитку.

Серед основних викликів для податкової політики України можна виділити такі:

1. Тіньова економіка. За оцінками Мінекономіки її рівень перевищує 30 % ВВП, що сут-

тєво зменшує податкову базу та ускладнює виконання бюджетних зобов'язань.

2. Військові дії та відновлення. Війна призвела до падіння доходів бюджету, зростання витрат на оборону та соціальну підтримку. Нинішня податкова система не забезпечує достатньої стабільності у воєнний час, а її реформування має стати передумовою післявоєнної відбудови.

3. Адміністративні бар'єри. Складність податкових процедур та нерівномірність навантаження знижують довіру бізнесу й громадян до фіскальної системи.

У процесі гармонізації з податковим законодавством ЄС Україна повинна здійснити кілька стратегічних кроків:

1. Цифровізація адміністрування – впровадження інструментів, аналогічних європейським (e-Invoicing, SmartVAT). Це дозволить зменшити корупційні ризики та підвищити прозорість податкових процедур [13].

2. Екологічне оподаткування – поступове введення податків на викиди CO₂ та наближення до механізму СВМ. Це стане не лише вимогою ЄС, але й важливим джерелом фінансування «зеленої» модернізації економіки [12].

3. Імплементация глобальних ініціатив – участь у реалізації Pillar Two та боротьбі з агресивною податковою оптимізацією транснаціональних компаній [10].

Попри значні труднощі, Україна має унікальні можливості для інтеграції у європейський податковий простір. По-перше, війна стала каталізатором прискореної цифровізації податкових процедур (е-кабінет платника, автоматизовані перевірки). По-друге, перехід до екологічного оподаткування може сприяти зменшенню енергетичної залежності від викопних ресурсів. По-третє, участь у наднаціональних податкових ініціативах дозволить Україні зміцнити свою фінансову систему й підвищити довіру іноземних інвесторів. Фіскальна трансформація України є неминучою, а її успіх залежатиме від здатності держави забезпечити баланс між інтересами бюджету й потребами суспільства. Отже, інтеграція до податкової системи ЄС не обмежується технічною уніфікацією, а має стати каталізатором для модернізації всієї економіки.

Таким чином, податкова політика України у контексті євроінтеграції повинна ґрунтуватися на трьох ключових засадах: цифровізації адміністрування, екологізації оподаткування та імплементції глобальних ініціатив. Це дозволить не лише відповідати стандар-

там ЄС, але й закласти основу для сталого економічного розвитку в умовах післявоєнного відновлення.

Висновки. Дослідження трансформації пріоритетів податкових політик країн Європейського Союзу показало, що впродовж останніх десятиліть відбулося суттєве зміщення акцентів від класичної фіскальної функції до комплексної ролі податкових систем у забезпеченні сталого розвитку. Податкові інструменти дедалі частіше використовуються для досягнення не лише бюджетної стабільності, а й соціальної справедливості, екологічної безпеки та стимулювання інновацій.

Аналіз еволюції податкових реформ у ЄС продемонстрував, що кризи 2008–2009 рр. та пандемія COVID-19 стали каталізаторами посилення регулюючої функції податків і впровадження наднаціональних механізмів, зокрема ініціатив OECD/G20 BEPS та Pillar Two. Водночас реалізація Європейського зеленого курсу зумовила перехід до екологізації податкових систем через впровадження СВМ та вуглецевих податків. Цифровізація адміністрування (SmartVAT, e-Invoicing) стала

ще одним стратегічним пріоритетом, що дозволяє підвищити ефективність фіскальних органів та знизити рівень тіньової економіки.

Для України інтеграція у податковий простір ЄС відкриває як можливості, так і виклики. Наразі необхідними є цифровізація податкових процедур та перехід до екологічного оподаткування. Як зазначають вітчизняні дослідники, фіскальна трансформація України є неминучою та повинна поєднувати європейські практики з внутрішніми соціально-економічними потребами. Це дозволить зменшити рівень тінізації економіки, підвищити прозорість податкової системи та зміцнити довіру інвесторів.

Отже, сучасні податкові політики країн ЄС орієнтовані на багатовимірні цілі, що включають фіскальну стабільність, соціальну справедливість, цифровізацію та екологізацію. Для України врахування цих пріоритетів у процесі євроінтеграції є не лише умовою виконання міжнародних зобов'язань, але й стратегічним шансом для модернізації національної економіки та забезпечення її стійкого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Іванова А. Адаптація податкового законодавства України до законодавства ЄС: напрями та перспективи. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Т. 31 (70), № 4. С. 292–297.
2. Федірко Н. В. Реформування податкової системи України в умовах європейської інтеграції. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 10 (3). С. 1–6.
3. Головай Н., Бей С. Гармонізація податкової політики України в умовах євроінтеграції: виклики, можливості та перспективи. *Empirio*. 2024. Т. 1, № 2. С. 76–83. URL: <https://empirio.ukma.edu.ua/article/view/308320/299805> (дата звернення: 29.09.2025)
4. Галушак І. Є., Кохан І. В., Дмитровська В. С. Формування податкової політики в контексті євроінтеграції. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.6> (дата звернення: 29.09.2025)
5. Devereux M. P., Vella J. Implications of digitalization for international corporate tax reform. *Intertax*. 2018. 46(6/7). P. 550–559. <https://kluwerlawonline.com/JournalArticle/Intertax/46.6/TAXI2018056> (дата звернення: 29.09.2025)
6. Zodrow, G. R. Capital Mobility and Capital Tax Competition. 2010. *National Tax Journal*. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.17310/ntj.2010.4S.03> (дата звернення: 29.09.2025)
7. OECD. Tax policy reforms 2022. Paris : OECD Publishing, 2022. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/09/tax-policy-reforms-2022_7bdd91bc/067c593d-en.pdf (дата звернення: 29.09.2025)
8. European Commission. (2022). Taxation trends in the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f85da28f-f5be-11ec-b976-01aa75ed71a1/language-en> (дата звернення: 29.09.2025)
9. Загорський В. С., Мельник В. М., Кошук Т. В. Новітні податкові реформи у країнах Європейського Союзу та орієнтири для податкової політики в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2010. № 3 (52). С. 3–12.
10. OECD. Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges of the Digitalisation of the Economy. Paris : OECD Publishing, 2021. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/two-pillar-solution> (дата звернення: 29.09.2025)
11. Тітарчук М. І. Формування податкової політики у країнах Європейського Союзу. *Проблеми економіки*. 2023. № 4 (58). С. 191–197. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-4-191-197> (дата звернення: 29.09.2025)
12. Ісламлі Дж. Пріоритети розвитку податкових систем країн ЄС у контексті реалізації цілей сталого розвитку. *Економіка управління та адміністрування*. 2024. № 4 (110). С. 109–115. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2024-4\(110\)-109-115](https://doi.org/10.26642/jen-2024-4(110)-109-115) (дата звернення: 29.09.2025)

13. Данілов О. С. Податкові зміни в контексті євроінтеграційних процесів України та їх вплив на бухгалтерський облік. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-60> (дата звернення: 29.09.2025)

14. Романчук Я. Фіскальна трансформація України неминуча. 1 квітня 2025. URL: <https://www.ilibertyinstitute.org/articles/fiskalna-transformacziya-ukrayini-neminucha> (дата звернення: 29.09.2025)

REFERENCES:

1. Ivanova, A. (2020). Adaptatsiia podatkovoho zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva YeS: napriamy ta perspektyvy [Adaptation of the tax legislation of Ukraine to the EU legislation: directions and prospects]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Derzhavne upravlinnia* [Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Public Administration], vol. 31 (70), no. 4, pp. 292–297. (in Ukrainian)
2. Fedirko, N. V. (2022). Reformuvannia podatkovoi systemy Ukrainy v umovakh yevropeiskoi intehtratsii [Reforming the tax system of Ukraine under European integration conditions]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia* [Scientific View: Economics and Management], no. 10 (3), pp. 1–6. (in Ukrainian)
3. Holovai, N., & Bei S. (2024). Harmonizatsiia podatkovoi polityky Ukrainy v umovakh yevrointehtratsii: vyklyky, mozhyvosti ta perspektyvy [Harmonization of Ukraine's tax policy under European integration: challenges, opportunities and prospects]. *Empirio*, vol. 1, No. 2, pp. 76–83. URL: <https://empirio.ukma.edu.ua/article/view/308320/299805> (accessed 29 September 2025). (in Ukrainian)
4. Halushchak, I. Ye., Kokhan, I. V., & Dmytrovska, V. S. (2021). Formuvannia podatkovoi polityky v konteksti yevrointehtratsii [Formation of tax policy in the context of European integration]. *Efektivna ekonomika* [Efficient Economy], no. 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.6> (accessed 29 September 2025). (in Ukrainian)
5. Devereux, M. P., & Vella J. (2018). Implications of digitalization for international corporate tax reform. *Intertax*, 46(6/7), pp. 550–559. <https://kluwerlawonline.com/JournalArticle/Intertax/46.6/TAXI2018056> (accessed 29 September 2025)
6. Zodrow, G. R. (2010). Capital Mobility and Capital Tax Competition. *National Tax Journal*. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.17310/ntj.2010.4S.03> (accessed 29 September 2025)
7. OECD. Tax policy reforms 2022. (2022). Paris : OECD Publishing, 2022. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/09/tax-policy-reforms-2022_7bdd91bc/067c593d-en.pdf (accessed 29 September 2025)
8. European Commission. (2022). Taxation trends in the European Union <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f85da28f-f5be-11ec-b976-01aa75ed71a1/language-en> (accessed 29 September 2025)
9. Zahorskyi, V. S., Melnyk, V. M., Koshchuk, & T. V. (2010). Novitni podatkovy reformy u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu ta oriientyry dlia podatkovoi polityky v Ukraini [Recent tax reforms in the European Union countries and benchmarks for tax policy in Ukraine]. *Naukovi pratsi NDFI* [Scientific Papers of the Research Financial Institute], no. 3 (52), pp. 3–12. (in Ukrainian)
10. OECD. Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges of the Digitalisation of the Economy. (2021). Paris : OECD Publishing, 2021. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/two-pillar-solution> (accessed 29 September 2025)
11. Titarchuk, M. I. (2023). Formuvannia podatkovoi polityky u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Formation of tax policy in the countries of the European Union]. *Problemy ekonomiky* [Problems of the Economy], no. 4 (58), pp. 191–197. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-4-191-197> (accessed 29 September 2025). (in Ukrainian)
12. Islamli, Dzh. (2024). Priorytety rozvytku podatkovykh system krain YeS u konteksti realizatsii tsilei staloho rozvytku [Priorities of tax systems development in the EU countries in the context of implementing the Sustainable Development Goals]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia* [Economics, Management and Administration], no. 4 (110), pp. 109–115. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2024-4\(110\)-109-115](https://doi.org/10.26642/jen-2024-4(110)-109-115) (accessed 29 September 2025). (in Ukrainian)
13. Danilov, O. S. (2024). Podatkovy zminy v konteksti yevrointehtratsiinykh protsesiv Ukrainy ta yikh vplyv na bukhgalterskyi oblik [Tax changes in the context of Ukraine's European integration processes and their impact on accounting]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and Society], Issue 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-60> (accessed 29 September 2025). (in Ukrainian)
14. Romanchuk, Ya. (2025). Fiskalna transformatsiia Ukrainy neminucha [Fiscal transformation of Ukraine is inevitable]. URL: <https://www.ilibertyinstitute.org/articles/fiskalna-transformacziya-ukrayini-neminucha> (accessed 29 September 2025). (in Ukrainian)